

Capitolul I. Competența Curtii Constituționale

§1. Controlul constituționalității Regulamentelor Parlamentului

1. Sesizare cu privire la neconstituționalitatea Regulamentului uneia dintre Camerele Parlamentului. Calitate activă. Potrivit dispozițiilor art. 146 lit. c) din Constituție și ale art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere ale Parlamentului, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.

Aceste dispoziții se coroborează cu cele ale art. 61 și 64 din Constituție privind rolul și structura Parlamentului, respectiv organizarea internă a fiecărei Camere a Parlamentului, texte constituționale care consacră principiul autonomiei parlamentare, concretizată într-o triplă autonomie: regulamentară, instituțională și financiară.

În temeiul dispozițiilor constituționale menționate, fiecare Cameră este în drept să-și stabilească, în limitele și cu respectarea prevederilor constituționale, regulile de organizare și funcționare, care, în substanța lor, alcătuiesc regulamentul fiecărei Camere. Din această perspectivă, nicio autoritate publică nu poate dispune, cu privire la aspectele menționate, pentru Parlament, și, de asemenea, niciuna dintre Camerele Parlamentului nu poate dispune, asupra aceluiași aspecte, pentru cealaltă Cameră. Ca urmare, organizarea și funcționarea fiecărei Camere a Parlamentului se stabilesc prin regulament propriu, adoptat prin hotărâre proprie a fiecărei Camere, cu votul majorității membrilor Camerei respective.

Astfel fiind, chiar dacă dispozițiile constituționale nu o precizează expres, considerentele de drept enunțate, reconfirmând autonomia Camerelor Parlamentului, demonstrează lipsa calității active a membrilor uneia dintre Camerele Parlamentului în controlul constituționalității dispozițiilor regulamentului celeilalte Camere. De altfel, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat în acest sens în jurisprudența sa, de exemplu prin Decizia nr. 68 din 23 noiembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 19 ianuarie 1994,

prin care a respins sesizarea grupului parlamentar liberal din Senat cu privire la o hotărâre a Camerei Deputaților, statuând că „în temeiul autonomiei regulamentare a fiecărei Camere, grupul parlamentar din Senat nu poate avea calitatea de subiect al dreptului de sesizare a Curții pentru un asemenea caz”.

În consecință, Curtea nu va proceda la examinarea pe fond a criticilor de neconstituționalitate, întrucât sesizarea privind constatarea neconstituționalității prevederilor art. 89 alin. (1), (3) și (8) și ale art. 114 și 115 din Regulamentul Senatului este formulată de un număr de 51 de deputați care, potrivit prevederilor art. 64 și art. 146 lit. c) din Constituție, nu aveau calitatea să inițieze un astfel de demers [*Decizia nr. 1009 din 7 iulie 2009 privind constituționalitatea dispozițiilor art. 89 alin. (1), (3) și (8), precum și ale art. 114 și 115 din Regulamentul Senatului, M. Of. nr. 542 din 4 august 2009*].

2. Interpretarea și aplicarea Regulamentelor Camerelor Parlamentului. Competența exclusivă a Camerei respective. În motivarea sesizării autorii acesteia arată, în esență, că, aplicând prevederile art. 154, art. 155 și art. 156 din Regulamentul Camerei Deputaților, Comisia de regulament și plenul Camerei Deputaților au dat o interpretare neconstituțională acestor prevederi, potrivit căreia Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate solicita începerea urmăririi penale a unui deputat care a avut și calitatea de ministru doar o singură dată. Această interpretare a pornit de la premisa că hotărârea plenului Camerei Deputaților referitoare la începerea urmăririi penale are caracter irevocabil și definitiv, bucurându-se de autoritate de lucru judecat și putere de lege, precum și că o nouă cerere de avizare a începerii urmăririi penale este inadmisibilă. Or, autorii sesizării arată că o asemenea interpretare este contrară principiului separației puterilor în stat, reprezentând o imixtiune a legislativului în activitatea autorității judecătorești, întrucât Camera Deputaților ar acționa ca o instanță de judecată extraordinară. De asemenea, autorii sesizării consideră că este încălcat și principiul egalității în drepturi a cetățenilor. Astfel, arată că acest principiu constituțional presupune că toate persoanele au o vocație egală de a fi judecate după aceleași dispoziții legale, fie că sunt dispoziții de fond sau de procedură. În consecință, solicită Curții Constituționale „să se constate faptul că în materia punerii sub urmărire penală a membrilor Guvernului, reglementată de art. 154-156 din Regulamentul Camerei Deputaților, o a doua cerere de punere sub urmărire privind aceeași persoană, același dosar, cu aceleași infracțiuni, este admisibilă, iar hotărârea de res-

pingere a cererii de punere sub urmărire a unui membru al Guvernului nu are un caracter definitiv irevocabil și de autoritate de lucru judecat”.

Examinând sesizarea de neconstituționalitate formulată, Curtea Constituțională constată că motivarea acesteia nu are în vedere neconstituționalitatea prevederilor art. 154, art. 155 și art. 156 din Regulamentul Camerei Deputaților în sine, ci modul în care aceste prevederi au fost interpretate de către Comisia de regulament, precum și de către plenul Camerei Deputaților.

Așa fiind, Curtea apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât aspectele ce țin de modul de interpretare și aplicare a Regulamentului Camerei Deputaților nu pot fi supuse controlului instanței de contencios constituțional.

În acest sens, sunt relevante cele reținute de Curte în considerentele Deciziei nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, prin care s-a arătat că, „potrivit art. 146 lit. c) din Constituție, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Camerelor Parlamentului, controlul exercitat de Curte fiind un control de conformitate cu dispozițiile Legii fundamentale. Dacă, ignorând prevederile art. 146 lit. c) din Constituție și pe cele ale art. 27 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională și-ar extinde competența și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, ea nu numai că ar pronunța soluții fără temeii constituțional, dar ar încălca astfel și principiul autonomiei regulamentare a Camerei Deputaților, reglementat de art. 64 alin. (1) teza întâi din Legea fundamentală. În virtutea acestui principiu fundamental, aplicarea regulamentului este o atribuție a Camerei Deputaților, așa încât contestațiile deputaților privind actele concrete de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competența exclusivă a Camerei Deputaților, aplicabile, în acest caz, fiind căile și procedurile parlamentare stabilite prin propriul regulament, după cum și desfășurarea procedurii legislative parlamentare depinde hotărâtor de prevederile aceluiași regulament, care, evident, trebuie să concorde cu normele și principiile fundamentale” [Decizia nr. 1040 din 9 iulie 2009 privind constituționalitatea dispozițiilor art. 154, art. 155 și art. 156 din Regulamentul Camerei Deputaților, M. Of. nr. 614 din 10 septembrie 2009].

§2. Soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate

3. Încheiere de sesizare a Curții Constituționale. Încălcarea de către instanță a principiului contradictorialității. Caracterul nele-

gal al actului de sesizare. Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, „Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare”.

Din textul legal citat rezultă că încheierea prin care Curtea Constituțională este sesizată în vederea soluționării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să fie pronunțată în ședința de judecată publică și cu citarea părților, pentru ca în considerarea principiului contradictorialității dezbaterilor să se dea eficiență legală dreptului justițabililor de acces la justiție. Curtea reține însă că, în speță, încheierea de sesizare a fost pronunțată în ședința din Camera de consiliu din data de 16 octombrie 2008, când completul investit cu soluționarea unei cereri de recuzare, deliberând asupra acesteia, s-a pronunțat și asupra cererii de sesizare a Curții Constituționale, cu încălcarea principiilor de drept procesual civil. Or, potrivit prevederilor art. 129 alin. (2) prima teză din Codul de procedură civilă, „judecătorul va pune în vedere părților drepturile și obligațiile ce le revin în calitatea lor din proces”. Așa cum rezultă și din încheierea de sesizare, judecata s-a desfășurat fără citarea părților și fără ca, în prealabil, completul să fi pus excepția de neconstituționalitate în discuția părților. În acest fel, încheierea de sesizare a Curții Constituționale a fost pronunțată cu încălcarea drepturilor procesuale ale părților de a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate și de a depune dovezile necesare. Întrucât norma procesuală prevăzută de art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 are caracter imperativ, Curtea constată că încălcarea acestei norme de către instanță determină caracterul nelegal al actului de sesizare a Curții Constituționale în vederea soluționării excepției de neconstituționalitate. De altfel, în sensul aceluiași considerente, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat prin Decizia nr. 387 din 25 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 320 din 23 aprilie 2008.

Față de acestea, Curtea Constituțională constată că nu poate examina constituționalitatea dispozițiilor art. 25 și ale art. 27 din Codul de procedură civilă, excepția de neconstituționalitate fiind inadmisibilă [*Decizia nr. 128 din 3 februarie 2009, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 25 și art. 27 C. proc. civ., M. Of. nr. 135 din 4 martie 2009*].

4. Obligatorietatea motivării excepției de neconstituționalitate de către autorul acesteia. Imposibilitatea Curții Constituționale de a se autosesiza. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că emiterea actului administrativ fiscal prin intermediul mijloacelor informatice fără ca acesta să fie semnat și ștampilat încalcă principiul constituțional al egalității, emitenții unor astfel de acte fiind privilegiați sub aspectul răspunderii față de cei care sunt obligați să semneze și să ștampileze actele fiscale emise în condițiile art. 43 alin. (2) din Codul de procedură fiscală. În ceea ce privește prevederile art. 171-173 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003, se apreciază că sunt neconstituționale, întrucât impun obligația instituțiilor financiare de a formula la începutul fiecărui an documente referitoare la venituri și cheltuieli anticipate. Or, acestea nu pot fi anticipate în mod exact, astfel încât printr-o atare operațiune se încalcă principiul constituțional al așezării juste a sarcinilor fiscale.

Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 171 din Codul de procedură fiscală este inadmisibilă, textul criticat neavând legătură cu soluționarea cauzei. În speță, stadiul procesual se află în faza contestației la executare silită, iar textul privește regulile referitoare la eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin executare silită. De altfel, Curtea reține că autorul excepției nu dovedește niciun interes juridic în susținerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 171 din Codul de procedură fiscală, interes care trebuie să fie direct, născut și actual.

Cu privire la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 172 și 173 din Codul de procedură fiscală, Curtea observă că obiecțiile autorului nu au legătură cu acestea, critica referindu-se la stabilirea plăților anticipate pe impozite și nu la regulile ce guvernează contestația la executare silită. În consecință, se constată că excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 172 și 173 din Codul de procedură fiscală este inadmisibilă, întrucât nu este motivată așa cum prevede art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992. Pentru a fi îndeplinite exigențele art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, motivele de neconstituționalitate invocate trebuie să aibă legătură cu textul criticat; or, în cauza de față, autorul excepției fie se raportează la o situație de fapt de care este nemulțumit, fie ar fi trebuit să ridice excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Codul fiscal. Însă Curtea nu poate să se autosesizeze și să își extindă controlul de constituționalitate cu privire la textul menționat, instanța de contencios constituțional pronunțându-se numai *in limine litis* [Decizia nr. 198 din 12 februarie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 43 alin. (3), art. 171, art. 172 și art. 173 din Ordo-

nanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, M. Of. nr. 151 din 11 martie 2009].

5. Nemotivarea excepției de neconstituționalitate. Imposibilitatea exercitării controlului de constituționalitate. Excepția de neconstituționalitate – chestiune prejudicială. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată prin acțiunea introductivă, fără să fie motivată. Din examinarea excepției de neconstituționalitate Curtea constată, în primul rând, că aceasta nu este motivată, în sensul cerințelor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căruia „Sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate”. Încălcarea acestor dispoziții imperative are drept consecință imposibilitatea exercitării controlului de constituționalitate, Curtea neputându-se substitui autorului sesizării, invocând în locul acestuia unul sau mai multe motive de neconstituționalitate, întrucât o astfel de inițiativă ar echivala cu un control din oficiu, ceea ce este inadmisibil.

În al doilea rând, se constată că această excepție este ridicată direct, prin acțiune, ceea ce reprezintă un alt motiv de inadmisibilitate, cum în mod corect a sesizat Avocatul Poporului.

Curtea s-a mai pronunțat, în acest sens, de exemplu prin Decizia nr. 764 din 31 octombrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 8 din 5 ianuarie 2007, respingând, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. I pct. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, întrucât autorul excepției a introdus în fața instanței de judecată o acțiune prin care a solicitat să se constate neconstituționalitatea prevederii legale menționate.

Astfel, s-a reținut că, potrivit art. 146 lit. d) din Constituție, precum și prevederilor art. 29 din Legea sa de organizare și funcționare, Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial. Așadar, excepția de neconstituționalitate constituie una dintre căile prin care Curtea Constituțională este sesizată în vederea exercitării controlului a posteriori asupra constituționalității legilor și ordonanțelor.

S-a mai arătat în decizia menționată că, „În cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care partea care le ridică, instanța de judecată din oficiu sau procurorul urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. În aceeași ordine

conceptuală, excepția de neconstituționalitate reprezintă o chestiune prejudicială, adică o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să precedă soluționarea litigiului cu care este conexă. Așa se și explică prevederea cuprinsă în art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, în conformitate cu care, «pe perioada soluționării excepției de neconstituționalitate judecarea cauzei se suspendă». Așadar, excepția de neconstituționalitate nu poate forma obiectul unei acțiuni principale nici în fața instanței de judecată sau de arbitraj, unde constituie întotdeauna un mijloc de apărare într-un litigiu în curs de soluționare, și nici în fața Curții Constituționale. În consecință, întrucât excepția de neconstituționalitate a fost ridicată cu nerespectarea art. 146 lit. d) din Constituție și art. 29 alin. (1) și (6) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, urmează ca aceasta să fie respinsă ca inadmisibilă” [Decizia nr. 472 din 2 aprilie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 156/2007 privind despăgubirea persoanelor fizice care au constituit depozite la Casa de Economii și Consemnațiuni C.E.C. – S.A. în vederea achiziționării de autoturisme, M. Of. nr. 384 din 5 iunie 2009].

6. Sesizarea Curții Constituționale. Forma scrisă și motivarea.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorul excepției nu arată nici motivele, nici textele din Constituție în raport cu care susține că art. 155 lit. d) și e) din Legea nr. 19/2000 este neconstituțional. Prin urmare, se contravine cerințelor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 care prevede că „sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate”, astfel că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă [Decizia nr. 1574 din 19 noiembrie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 lit. d) și e) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, M. Of. nr. 896 din 22 decembrie 2009].

7. Imposibilitatea deducerii pe calea interpretării *per a contrario* a neconstituționalității unei reglementări. Lipsa atribuțiilor Curții Constituționale în materia interpretării legislației aplicabile într-o speță. Analizând excepția de neconstituționalitate, Curtea Constituțională constată că autorii acesteia consideră dispozițiile art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 ca fiind neconstituționale, deoarece exclud de la controlul judecătoresc actele administrative ale acelor autorități publice care nu îndeplinesc funcția administrativă în stat. Aceste critici nu pot fi primite, deoarece dispozițiile de lege criticate nu conțin *in terminis* o astfel de ipoteză,

potrivit căreia actele administrative ale altor autorități publice decât cele administrative sunt excluse de la controlul judecătoresc al instanței de contencios administrativ. Neconstituționalitatea unei reglementări constituie o stare intrinsecă a acesteia și nu poate fi dedusă pe calea unei interpretări *per a contrario*, operație care presupune a atribui legiuitorului ceea ce acesta nu a prevăzut în mod expres. Critica autorului excepției apare, așadar, ca o deducție rezultată dintr-o variantă personală de interpretare a textului legal criticat, raportat la circumstanțele concrete ale cauzei deduse soluționării în fața instanței de judecată competente. Or, Curtea Constituțională nu are atribuții în materia interpretării legislației aplicabile într-o speță sau alta, o excepție de neconstituționalitate întemeiată pe critici de această natură urmând să fie respinsă ca inadmisibilă. Mai mult, în cazul în care autorul excepției este nemulțumit de soluția instanței de judecată în fața căreia a invocat prezenta excepție, are posibilitatea atacării acesteia la o instanță de judecată superioară [*Decizia nr. 1613 din 26 noiembrie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, M. Of. nr. 28 din 14 ianuarie 2010*].

8. Imposibilitatea exercitării controlului de constituționalitate asupra unor dispoziții legale abrogate. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate vizează dispozițiile art. 295 alin. (11) lit. b) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 23 decembrie 2003, astfel cum au fost modificate, potrivit cărora: „Constituie venit la bugetul local sumele provenite din: [...] b) taxele judiciare de timbru prevăzute de lege”.

Curtea constată că aceste dispoziții au fost abrogate prin art. 53 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008.

Curtea nu poate reține opinia instanței, potrivit căreia a apreciat „că excepția nu este inadmisibilă conform art. 29 alin. (6) din Legea nr. 47/1992, în măsura în care, deși în prezent abrogate, aplicarea dispozițiilor legale respective trebuie făcută în vederea stabilirii destinației veniturilor rezultate din taxa judiciară de timbru datorată și achitată, la data înregistrării apelului”.

Întrucât potrivit prevederilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor de judecată privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unor dispoziții dintr-o lege sau ordonanță, numai dacă acestea sunt în vigoare,

instanța de judecată însăși trebuia să facă aplicațiunea art. 29 alin. (6) din aceeași lege și să respingă excepția ca inadmisibilă.

În consecință, Curtea Constituțională constată că nu se poate exercita controlul de constituționalitate asupra unor dispoziții legale abrogate și că se impune respingerea excepției de neconstituționalitate ca inadmisibilă [*Decizia nr. 331 din 17 martie 2009 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 295 alin. (11) lit. b) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, M. Of. nr. 262 din 22 aprilie 2009*].

9. Incompetența Curții Constituționale de a modifica sau completa dispozițiile legale deduse controlului său. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că dispozițiile art. 109 alin. (1) din Legea nr. 53/2003, omițând să cuprindă faptul că se referă numai la un singur contract de muncă, încalcă art. 41 alin. (1) din Constituție. Se mai arată că, în cazul cumulului de funcții, prevederea duratei maxime de 48 de ore a săptămânii de lucru are drept efect crearea unei situații absurde, în sensul că o persoană nu va putea încheia decât un singur contract de muncă cu normă întreagă de 8 ore pe zi și oricâte contracte de muncă cu timp parțial de lucru. Or, art. 35 din Codul muncii, în privința cumulului de funcții, nu limitează posibilitatea persoanei de a încheia mai multe contracte de muncă cu normă întreagă.

Examinând excepția de neconstituționalitate și dispozițiile legale criticate, prin raportare la prevederile constituționale invocate, se constată următoarele:

Autorul excepției de neconstituționalitate critică dispozițiile art. 109 alin. (1) din Codul muncii prin prisma unei omisiuni de reglementare, în sensul că textul acestui articol nu cuprinde o referire expresă că se aplică numai cu privire la un singur contract de muncă. Or, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională nu este competentă să modifice sau să completeze dispozițiile legale deduse controlului său. În consecință, sub acest aspect, excepția de neconstituționalitate apare ca fiind inadmisibilă.

În final, se constată că este sarcina instanțelor de judecată interpretarea coroborată a textelor art. 35 și 109 din Codul muncii, astfel încât acestea, printr-o interpretare teleologică, pot stabili dacă textul criticat se aplică doar cu privire la unul sau totalitatea raporturilor de muncă în care se află angajată o persoană. În acest sens, instanțele judecătorești urmează să țină cont și de prevederile art. 110 și art. 116 din Codul muncii, care prevăd posibilitatea angajatorului de a stabili programe individualizate de muncă.

În consecință, Curtea va respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 109 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii [*Decizia nr. 1004 din 7 iulie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 109 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, M. Of. nr. 575 din 18 august 2009*].

10. Necesitatea unei situații extraordinare a cărei reglementare nu poate fi amânată. Aprobarea prin lege a unei ordonanțe a Guvernului nu acoperă viciul de neconstituționalitate extrinsecă a acesteia. Prin Decizia nr. 784 din 12 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 7 iulie 2009, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2008 sunt neconstituționale, întrucât eșalonarea plății sumelor prevăzute în titlurile executorii emise până la intrarea în vigoare a ordonanței de urgență, având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului din sistemul justiției, nu a fost determinată de necesitatea unei situații extraordinare a cărei reglementare nu putea fi amânată, ceea ce contravine prevederilor art. 115 alin. (4) teza întâi din Constituție.

Totodată, Curtea a reținut că aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/2008 prin Legea nr. 76/2009 nu poate avea relevanță asupra neconstituționalității dispozițiilor legale criticate, deoarece aprobarea prin lege a unei ordonanțe a Guvernului nu acoperă viciul de neconstituționalitate extrinsecă a acesteia [*Decizia 1014 din 7 iulie 2009 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2008 privind stabilirea de măsuri pentru soluționarea unor aspecte financiare în sistemul justiției, M. Of. 547 din 6 august 2009 M. Of. 547 din 6 august 2009*].

11. Interpretarea și aplicarea legii. Limitarea rolului Curții Constituționale la cel de legiuitor negativ. Atribuțiile Curții Constituționale privind aspectele ce țin de respectarea normelor de tehnică legislativă. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține, în esență, că art. 298 alin. (2) ultima liniuță din Codul muncii, care prevede că orice dispoziție contrară acestui act normativ se abrogă, este contrară dispozițiilor art. 1 alin. (4) și (5), art. 73 alin. (3) lit. p) și art. 79 alin. (1) din Constituție, precum și prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, consideră că textul de lege criticat, prin formularea sa imprecisă, poate ridica dificultăți de interpretare și aplicare a legii. În acest sens, autorul face referire la normele proce-

durale aplicabile în spețele sale, care au ca obiect conflicte de muncă, arătând că art. 298 alin. (2) ultima liniuță din Codul muncii nu este în măsură să clarifice care dintre acestea urmează să se aplice. Astfel, arată că prevederile art. 72 din Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă sunt diferite de cele ale art. 284 din Codul muncii, care reglementează aceeași materie, respectiv instanța competentă să soluționeze aceste conflicte. Cu toate că, din perspectiva principiilor de aplicare a legii în timp, în speță ar trebui să fie incidente reglementările mai noi, respectiv cele ale Codului muncii, caracterul special pe care îl are Legea nr. 168/1999 față de dreptul comun în materie, reglementat de Codul muncii, poate conduce la o concluzie contrară, potrivit căreia incidente ar fi dispozițiile legii speciale. Toate aceste argumente sprijină concluzia pe care autorul excepției o consideră esențială pentru motivarea sa, anume că prevederile art. 298 alin. (2) ultima liniuță din Codul muncii încalcă principiul efectivității juridice, consacrat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest principiu presupune că legiuitorul are obligația de a asigura adoptarea unor dispoziții legale eficiente care să fie coerente (Cauza *Unédic contra Franței*, 2008), să evite paralelismul legislativ (Cauza *Katz contra României*, 2009), să aibă vocația de a respecta drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor și să aibă o aplicabilitate practică uniformă, pentru a se evita o jurisprudență neuniformă (Cauza *Santo Pinto contra Portugaliei*, 2008). În plus față de acestea, autorul excepției amintește că, prin dispozițiile art. 62 alin. (1) și art. 63 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, legiuitorul a impus cu caracter imperativ abrogarea expresă directă, excluzând, prin urmare, abrogarea implicită. Acest mod de abordare a fost determinat atât pentru a asigura coerența sistemului legislativ, cât și pentru a asigura eficacitatea principiului separației puterilor în stat, întrucât nu permite judecătorului să legifereze expres unde legiuitorul a tăcut, respectiv să constate abrogarea, deși legiuitorul nu a făcut-o. Nerespectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 prin reglementarea unei norme care are un efect abrogator implicit, precum textul de lege criticat, are semnificația încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție care prevede obligativitatea respectării Constituției și a legilor, obligație căreia trebuie să se supună inclusiv Parlamentul, întrucât textul constituțional nu face nicio distincție cu privire la destinatarii normei.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 298 alin. (2) ultima liniuță din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 5

februarie 2003, dispoziții potrivit cărora „(2) Pe data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă: [...]

– orice alte dispoziții contrare”.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că întreaga motivare a acesteia se referă la modul de interpretare și aplicare în timp a două legi organice, și anume Codul muncii și Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă. Autorul excepției susține, în acest sens, că există o practică neunitară la nivelul instanțelor de judecată, în privința constatării abrogării implicite a prevederilor art. 72 din Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă, având drept consecință pronunțarea unor hotărâri judecătorești diferite, asupra aceleiași probleme de drept. De asemenea, arată că nu au fost respectate normele de tehnică legislativă cu prilejul adoptării Codului muncii.

Or, Curtea reține că problemele ce țin de aplicarea legii, respectiv luarea deciziei asupra incidenței în cauză a unor texte de lege, revin instanței de judecată, potrivit dispozițiilor art. 126 alin. (1) din Constituție, care prevede că „Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”, iar nu instanței de contencios constituțional. Astfel, instanța de judecată este cea care poate dispune de instrumentele necesare pentru a decide care dintre legile puse în discuție sunt incidente, folosind toate principiile de interpretare a legii. Decizia instanței de judecată poate fi atacată la instanța superioară, iar, în cazul în care practica judiciară vădește o interpretare neunitară, Constituția, prin art. 126 alin. (3), dă Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar nu Curții Constituționale, competența de a stabili interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești.

Eventualele necorelări de ordin legislativ dintre dispozițiile Legii nr. 168/1999 și cele ale Legii nr. 53/2003 – Codul muncii nu pot forma obiect al controlului de constituționalitate și nici nu pot fi invocate drept argument în sprijinul susținerii neconstituționalității unor reglementări. Examinarea acestora nu intră în sfera de competență a Curții Constituționale, ci în competența exclusivă a Parlamentului de a interveni pe calea unor modificări, completări sau abrogări pentru a asigura ordinea juridică necesară.

Curtea Constituțională nu poate fi transformată în legiuitor pozitiv, ci trebuie să-și limiteze rolul la cel de legiuitor negativ, având doar competența de a lipsi de efecte juridice legile neconstituționale.

De asemenea, Curtea reține că atribuțiile sale privind analiza conformității unor texte de lege cu Constituția nu se pot extinde și asupra aspectelor ce țin de respectarea normelor de tehnică legislativă, atâta

timp cât aceste norme nu au relevanță în plan constituțional [*Decizia 1016 din 7 iulie 2009 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 alin. (2) ultima liniuță din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, Monitorul Oficial 567 din 14 august 2009*].

12. Completarea prevederilor de lege nu intră în competența de soluționare a Curții Constituționale. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia susțin, în esență, că dispozițiile art. 278 și art. 278¹ din Codul de procedură penală încalcă egalitatea în drepturi, accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, întrucât nu prevăd posibilitatea atacării în fața judecătorului și a altor acte ale procurorului, în afara rezoluțiilor și ordonanțelor de netrimite în judecată.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorii excepției solicită, în realitate, completarea prevederilor de lege criticate, în sensul de a reglementa posibilitatea atacării în fața judecătorului nu numai a rezoluțiilor sau ordonanțelor de netrimite în judecată, ci și a altor acte ale procurorului. O asemenea solicitare nu intră, însă, în competența de soluționare a Curții Constituționale, care, conform art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului [*Decizia nr. 1041 din 14 iulie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 278 și art. 278¹ din Codul de procedură penală, M. Of. nr. 659 din 3 octombrie 2009*].

13. Ridicarea excepției de neconstituționalitate de către o persoană care are calitatea de parte în proces. Justificarea unui interes în dobândirea calității de parte. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că textul art. 13 alin. (1) din Codul de procedură penală încalcă accesul liber la justiție, întrucât nu permite succesorilor în drepturi să solicite continuarea procesului penal în caz de deces al învinuitului sau inculpatului.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta a fost ridicată de avocat în numele unui inculpat decedat. Însă, potrivit art. 29 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de o persoană dacă aceasta are calitatea de parte în proces, caz în care poate formula cererea personal sau prin mandatar, avocați sau consilieri juridici. Totuși, din jurisprudența Curții Constituționale reiese că aceasta poate fi sesizată și cu o excepție de neconstituționalitate ridicată de o persoană care nu era parte în

proces, cu condiția ca aceasta să justifice un interes în dobândirea calității de parte (a se vedea Decizia nr. 369 din 20 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 238 din 27 martie 2008, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. (1), art. 35 alin. (2) lit. i) și art. 63 alin. (3) și (4) din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției). Or, apărătorul ales al inculpatului decedat nu justifică un interes în dobândirea calității de parte în cauza de față.

Prin urmare, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (1) din Codul de procedură penală urmează a fi respinsă ca inadmisibilă, fiind ridicată de o persoană care nu se încadrează în prevederile art. 29 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 [*Decizia nr. 1042 din 14 iulie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (1) din Codul de procedura penală, M. Of. nr. 660 din 5 octombrie 2009*].

14. Existența unei legături între textul de lege criticat și modul de soluționare a cauzei. Dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale permit ridicarea unor excepții de neconstituționalitate care nu au neapărat incidență asupra dezlegării pe fond a cauzei, ci pot viza o paletă mai largă de situații care apar în timpul soluționării cauzei. Acest lucru nu înseamnă însă că pot fi ridicate excepții de neconstituționalitate cu privire la orice dispoziții legale care ar putea fi incidente în cadrul unui proces, fie și numai cu titlu de eventualitate, ori pe cale conexă sau ca rezultat al unei interpretări sistematice. Prin urmare, excepția trebuie invocată într-un moment al procesului în care relevanța sa să poată fi apreciată pe baza stării de fapt și a probelor administrate. O excepție de neconstituționalitate invocată prematur sau tardiv nu poate fi calificată ca relevantă pentru soluționarea cauzei. În acest sens, ridicarea unei excepții de neconstituționalitate în faza procesuală a judecății în prima instanță cu privire la o dispoziție legală aplicabilă abia în faza apelului sau recursului nu este relevantă, deoarece nu are legătură cu soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de fond, fiind astfel inadmisibilă [*Decizia nr. 1317 din 13 octombrie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 373³ alin. (1) și alin. (1¹) din Codul de procedura civilă, M. Of. 769 din 11 noiembrie 2009*].

15. Deficiențe de reglementare. Imposibilitatea Curții de a se substitui legiuitorului pentru adăugarea unor prevederi noi. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia consideră

că utilizarea în textul art. 13 lit. b) teza întâi din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 a sintagmei „locuințe corespunzătoare” creează confuzii și lasă loc arbitrariului, întrucât nu arată în niciun mod condițiile ce se impun a fi îndeplinite de o astfel de locuință. În acest context, arată că „art. 13 lit. b) este lacunar și lasă loc speculațiilor”, de aceea legiuitorul ar trebui să prevadă în cuprinsul acestei reglementări aceleași condiții ca cele impuse de art. 23 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999, sau altele similare, deoarece cele două articole fac parte din același act normativ și vizează o locuință pe care chiriașii au posibilitatea să o folosească în locul celei în care locuiesc deja, fiind astfel încălcate prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1).

Analizând dispozițiile de lege criticate, Curtea constată că, în concret, autorii excepției invocă neconstituționalitatea acestora din perspectiva unei deficiențe de reglementare, or, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, aceasta „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului”. În acest sens este și jurisprudența constantă a Curții Constituționale, din care menționăm Decizia nr. 229 din 21 aprilie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 8 iunie 2005, prin care Curtea a statuat că „nu se poate substitui legiuitorului pentru adăugarea unor noi prevederi celor instituite” și nici „nu-și poate asuma rolul de a crea, abroga sau de a modifica o normă juridică.” Prin acceptarea susținerilor autorilor excepției de neconstituționalitate, în sensul deficienței de reglementare a normei juridice, instanța de contencios constituțional s-ar transforma într-un legislator pozitiv, ceea ce ar contraveni dispozițiilor art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”. Așa fiind, excepția de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulată, este inadmisibilă [*Decizia nr. 1607 din 26 noiembrie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 lit. b) teza întâi din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, M. Of. nr. 909 din 24 decembrie 2009*].

16. Sesizarea Curții Constituționale. Sfera instanțelor care pot sesiza instanța de contencios constituțional. Curtea observă că, în speță, sesizarea acesteia s-a făcut de către Completul de arbitraj al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor și deci urmează să decidă